

Бацька-мільянер
ці ўдалы шлюб?
Рэкамендацыі
па абагачэнні
ад Маладзёжнага
тэатра

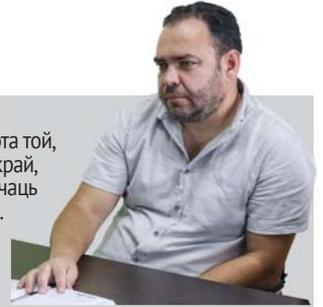
8

Якімі шэдэўрамі
можа здзівіць
вясковы музей?

15

“Краязнаўца — гэта той,
хто любіць свой край,
каму цікава вывучаць
сваю мясцовасць.
І гэтым
не займаюцца
па разнарадцы”.

МАКСІМ ГАЛЬПЯРОВІЧ

4—5

КУЛЬТУРА

штыднёвая грамадска-палітычная газета | выдаецца з кастрычніка 1991 года | № 30 (1626) | 4 жніўня 2023 г.

Музыка з Купалаўскім

Магчымасць асунуцца ў атмасферу летняга вечара пад класічную музыку падароўць мінчанам заўтра, 5 жніўня, аркестр Купалаўскага тэатра. Артысты выступяць на беразе Свіслачы з канцэртамі “Музыка з Купалаўскім”. Творчы калектыв сумесна з Мінгарвыканкамам падрыхтаваў для гараджан музычныя вечары, якія будуць праходзіць на беразе Свіслачы кожную суботу да 2 верасня. Выканаўцы прадставяць насычаную праграму на любы густ.

АКТЫРЫ
ЮРЫЙ СТУПКО
СТАВІСАВ ШЫРАКОЎ
АЛЕКСАНДР СІМОНОВ
АЛЕКСАНДР ТАШЧОЎ
АЛІСЕЯ КОЗІЦКА
ЮРЫЙ ШЫРКО
КАЛЕРЫЯ АГАН
ЮР'А СТЫЛЬШАКОВ
СЯРЖЭЙ АХІМ
генеральны прафесар **ВЛАДЫСЛАВ КАРАЧЫСЬКИЙ**
художніцка-рэжысёрскі кіраўнік **ІВАН ПАВЛОВ**

КІНОРЕЖЫСЁР-ПАСТАНОВШЫК **КІРЫЛ ХАЛЕЦЬКИЙ**

сцэнарыст **ВЯСЛАВ ПАВЛОВ**
аўтар і рэжысёр **ВЛАДЫСЛАВ КАРАЧЫСЬКИЙ**
рэжысёр **ІВАН ПАВЛОВ**
аўтар і рэжысёр **ВЯСЛАВ ПАВЛОВ**
аўтар і рэжысёр **ІВАН ПАВЛОВ**
аўтар і рэжысёр **ІВАН ПАВЛОВ**

рэжысёр **ВЯСЛАВ ПАВЛОВ**
аўтар і рэжысёр **ВЛАДЫСЛАВ КАРАЧЫСЬКИЙ**
аўтар і рэжысёр **ІВАН ПАВЛОВ**
аўтар і рэжысёр **ІВАН ПАВЛОВ**
аўтар і рэжысёр **ІВАН ПАВЛОВ**

аўтар і рэжысёр **ІВАН ПАВЛОВ**
аўтар і рэжысёр **ІВАН ПАВЛОВ**
аўтар і рэжысёр **ІВАН ПАВЛОВ**
аўтар і рэжысёр **ІВАН ПАВЛОВ**
аўтар і рэжысёр **ІВАН ПАВЛОВ**

Панямоння жыццятворныя крыніцы

Маштабнае свята – фестываль рэгіянальнага фальклору “Панямоння жыццятворныя крыніцы” – адбудзецца 5 жніўня ў Гродне. У дні спаборніцтваў II Гульні краін СНД фестываль стане яшчэ адным пунктам прыцягнення для шматлікіх гасцей і турыстаў. Іх чакаюць дэфіле ў народных касцюмах “Народнае – сэрцу роднае”, выступленні дарослых і дзіцячых аматарскіх калектываў пеўчага, музычнага і танцавальнага фальклорнага мастацтва. У зоне адпачынку каля ракі Гараднічанкі размесціцца пляцоўка “Па творчых сцяжынках Панямоння”. Тут зладзяць канцэрты і майстар-клас па бытавых народных танцах, выставу-продаж вырабаў народных майстроў, брандавыя сувеніраў з майстар-класам па традыцыйных рамяствах. Будучы працаваць фотазоны, арт-пляцоўка “Фарбы лета”, фотакспазіцыя “Жыве ў святых душа народа”.

Камера! Матор!

Здымкі камедыйнага праекта “Кіношнікі” стартвалі на Нацыянальнай студыі “Беларусьфільм”. Дэбютная работа маладога рэжысёра Кірыла Халецкага стане амаль аўтабіяграфічнай: карціна распавядзе пра ўчарашняга выпускніка, рэжысёра-пачаткоўца Мікалая, які трапіў на кінастудыю па размеркаванні і цяпер прытуецца да здымак уласнай стужкі.

“Кіношнікі” пакажуць жыццё кінамастаграфістаў “па-за кадрам” і правядуць глядача праз сапраўдныя перыпетыі, з якімі прыходзіцца сутыкацца нявыпытным творцам. Фільм зробіць крок да моладзевай аўдыторыі: аўтары абяцаюць каханне, сучасны гумар і актуальныя тэмы, такія як штучны інтэлект і анлайн-навучанне.

Беларусь прымае II Гульні краін СНД

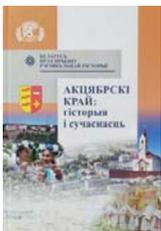
Працяг на стар. 12

стар. 7 ▶

Кожная кніга серыі "Беларусь праз прызму рэгіянальнай гісторыі" прысвечана пэўнаму рэгіёну ў гістарычным разрэзе ад старажытнасці да нашых дзён.

Краязнаўчы рух: стагоддзе таму і сёння

Беларускае краязнаўства мае багатую мінуўшчыну, і давядзецца яго важную ролю ў захаванні гістарычнай памяці, у культурным жыцці будзе залішнім.

"К" зацікавілася, як рух развіваецца сёння. Да гаворкі ў прэс-клуб "Культура і мастацтва" мы запрасілі галоўнага рэдактара "Краязнаўчай газеты" Максіма Гальпяровіча і прадстаўніку Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі: намесніка дырэктара па навуковай рабоце Паўла Трубычка і загадчыка аддзела навукова-інфармацыйнай работы Аляксандра Баранюскага.

"К": "Прыгадаем, што краязнаўчы сталі да вытоку музеі ў розных кутках краіны, прычыніліся да шматтомнай хронікі "Паміш". Як вы агняваеце сучасны стан краязнаўчага руху? Наколькі ён магутны і запатрабаваны?"

Максім Гальпяровіч

"На першым месцы, напэўна, сёння вусная гісторыя. Трэба запісваць успаміны людзей, якія могуць хутка павайці з жыцця. Вядома ім інфармацыю пазней можна і не аднавіць па іншых крыніцах".

Максім Гальпяровіч: "Колькі людзей і арганізацый займаюцца краязнаўствам сёння, нікому не пад сілу падлічыць. Але магу сказаць, што з канца 1980-х гадоў цікавасць да гісторыі свайго краю, сваіх вёсак, мястэчак і гарадоў павялічвалася. Цяпер краязнаўчы рух, можа быць, менш аб'яднаны, але ён нават шырэйшы, чым раней. Дзякуючы развіццю інтэрнэту, сацыяльных сетак рух набывае ўсё новыя формы і магчымасці. Думаю, што ён працягне развіццё. А гэта непазбежны працэс, таму што ў апошнія дзесяцігоддзі, як многія кажуць, здарыўся бум адрываў Беларусі самімі беларусамі".

Аляксандр Баранюскі: "Краязнаўства працягвае развівацца. Без яго не гэта абыйсці. Лічу, што сёння краязнаўцам вельмі шанцаваў. У іх ёсць магчымасць выкарыстоўваць шматлікія крыніцы. Ёсць алічбаваныя дакументы, доступ да замежных архіваў. Дыялектныя менш, чым у ранейшыя часы, аднак гэтая праблема застаецца актуальнай".

Паўл Трубычка: "Краязнаўства заўсёды будзе запатрабавана. Сёння стаць задача пашырыць веды насельніцтва пра свой край, горад, вёску. На мясцовым узроўні ёсць цікавасць да гэтага. Да нас пастаянна звяртаюцца з пытаннямі па тапаніміцы, з пытаннямі ўдакладнення даты першай згадкі населенага пункта, ушанавання памяці вядомых асоб той ці іншай мясцовасці".

А. Б.: "Я сам з'яўляюся прадстаўніком краязнаўчага руху. Кнігу "Польмя (Беліца): гісторыя мянтка і вёскі" стварыў студэнткам чацвёртага курса. Яшчэ са школьных часоў пісаў даследчыя працы, удзельнічаў у абласной краязнаўчай алімпіядзе. Школьны гурток, потым студэнцкі. І гэта ўсё вырасла ў тое, што я абраў гістарычную професію, стаў кандыдатам навук. Але заўсёды з гонарам падкрэсліваю, што я краязнаўца".

"К": "Звернемся зноў да «злагодна дзесяцігоддзя» краязнаўства: рупліўцы валі назіранні і пошукі па заданнях Інбелкульту, стваралася своеасаблівае карэспандэнцыйнае сетка. Як цяпер наладжаны сувязі паміж навукоўцамі і аматарамі?"

А. Б.: "Чаму мы і хочам пераадолець дыялектныя? Гісторыя Беларусі складаецца з лакальнай гісторыі.

Паўл Трубычка

"Краязнаўства заўсёды будзе запатрабавана. Сёння стаць задача пашырыць веды насельніцтва пра свой край. На мясцовым узроўні ёсць цікавасць да гэтага".

Распаўноўвае пэўную тэму, звяртаюцца да краязнаўчай працы, а там пасылаюць няма. І ты не разумееш, адкуль чалавек узяў звесткі".

П. Т.: "Праблема актуальная. Штат інстытута не такі вялікі, каб ахапіць шалкам розныя аспекты гісторыі населеных пунктаў па ўсёй Беларусі. Таму мы імкнемся ў кожнай мясцовасці мець асоб, якія маглі б даваць гэтую інфармацыю. Штогод у розных раённых цэнтрах ладзіцца навукова-практычныя канферэнцыі ў межах праекта "Беларусь праз прызму рэгіянальнай гісторыі", дзе на рэгіянальным матэрыяле разглядаюцца актуальныя пытанні ў галіне гісторыі, літаратуры, культуры краю, даследуюцца моўныя асаблівасці мясцовасці. Па выніках канферэнцыі выдаюцца зборнікі прац".

А. Б.: "У канферэнцыях актыўна ўдзельнічаюць краязнаўцы, мясцовыя сваясці. Важна падкрэсліць, што правядзенне гэтых канферэнцыяў неапраўдана без падтрымкі мясцовых улад, і мы ладзім такія мерапрыемствы разам з райвыканкамамі. Узяліся арганізоўваць канферэн-

цы там, дзе раней палобных не было. Напрыклад, у Сяніне, Талачыне, Бешанковічах. Навукоўцы ахвотна падключыліся, таму што маюць шмат неапублікаванай інфармацыі па гэтых мясцінах. Падчас сустрэч дырэктары ўзнагароджвае краязнаўцаў падзякамі Інстытута гісторыі НАН Беларусі. У нас завязваюцца кантакты.

У 2018 годзе заснавана серыя "Беларусь праз прызму рэгіянальнай гісторыі". Я называю гэтыя кнігі другой "Памішсцю". На працягу паўтара-года над кожнай працоўшай гісторыі з усёй Беларусі".

"К": "Пэўна, краязнаўцы далучыліся і да акцыі "Народны летапіс Вялікай Айчыннай вайны: успомнім шлях".

П. Т.: "Так, акцыя пачалася ў 2020 годзе на ініцыятыву Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі і Інстытута гісторыі. Была праведзена вялікая інфармацыйная работа. Падключыліся навуковыя ўстановы. Сёння да нас звяртаюцца з усёй краіны, і мы маем велізарную колькасць матэрыялаў. Літаральна пару тыдняў таму выйшла ўжо трэцяя кніга. Любы жадаючы можа даслаць па пошце або прынесці асабіста матэрыялы — уласныя або саявоў. Гэта могуць быць дакументы, успаміны, фотаздымкі, асабістыя рэчы ўдзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны. Надаліжанна зваротная сувязь з аўтарамі. Мы інфармацыю верыфікуем, і затым яна знаходзіць адлюстраванне ў такіх выданнях".

"К": "Аляксандр Віктаравіч ужо закрануў праблему дыялектныя ў краязнаўстве. Сапраўды, кожны можа апублікаваць у інтэрнэце што заўгодна і нават самастойна выдаць кнігу, калі мае грошы. Якія рашэнні вы бачыце?"

М. Г.: "Найперш трэба паказаць прыклад. Писменнік Франц Сіўко выдзіла выдзіў кнігу пра свайго вёску Міжрэчча. Гэта ўзор, як можна распаўсюдзіць пра родныя мясціны. Алізін нарыс з выданням мы ў некалькіх частках надрукавалі ў "Краязнаўчай газеце". І менавіта каб кожны краязнаўца мог падзяліцца сваімі напраўкамі, яна была заснавана. Ад гэтай задачы мы не адыходзім, але часта краязнаўцы па розных прычынах замыкаюцца ў межах свайго рэгіёна. Далёка не з кожнай мясцовасці пішуць".

"К": "А маглі б удзельнічаць у стварэнні турыстычных даследнікаў, што выдаюцца ў сталіцы, дзляцца звесткамі пра свой край. Пакуль у гэтых кнігах можна сустрэць неактуальную і далові сіпную інфармацыю. Можна было б запрасіць да працы над праектамі кшталту «Турыстычнай мазайкі» менавіта краязнаўцаў".

П. Т.: "Увогуле лобогта, што імкнення займацца гісторыі сваймі мясцовасцямі, трэба падтрымліваць. Навуковы фактар найбольш працяляецца, калі існуе мінства пунктаў гледжання на тую ці іншую праблему. Падчас дыскусій у межах канферэнцыі ці круглага стала мы можам, такім чынам, знясіці рацыянальны шлях".

Аляксандр Баранюскі

"На сённяшні дзень стварэнне нейкай краязнаўчай арганізацыі не актуальнае. Рух развіваецца без такога адміністрацыйнага цэнтра. А калі казаць пра метадычны і навуковы цэнтр, то Інстытут гісторыі гатовы падказваць, даваць парады краязнаўцам".

А. Б.: "У мяне ёсць досвед працы над артыкуламі з краязнаўцамі. Сумленны чалавек просіць падказаць, прыслухоўваецца да нашых заўваг. Калі аўтар ідзе наасустрач, то яму дастаткова адзін раз паўдзельнічаць у канферэнцыі. Хто прайшоў гэтую школу, надалей дасядае гольнага мэтрэрыяла з улікам патрабаванняў.

Налета будзе адзначацца стагоддзе арганізаванага краязнаўства. Інстытут гісторыі плануе да гэтай даты маштабную канферэнцыю з запрашэннем па адным прадстаўніку з кожнага раёна, з гарадоў, якія не з'яўляюцца райцэнтрамі, і з абласных цэнтраў. Асноўнай задачай мы ставім метадычную. Варта разумець, што шмат хто з краязнаўцаў не мае базавай гістарычнай адукацыі. І эксперты выступіць па тэматычных блоках. Напрыклад, раскажуць, як запісваць фальклор, як працаваць у архівах".

"К": "Можна, неабходна распаўсюджаць больш падрабязных інструкцый, як ладзіць даследаванні, як працаваць з рознымі крыніцамі?"

М. Г.: "Такіх інструкцый створана дастаткова. Можна ўзяць той жа часопіс "Наш край". Ён ёсць у вольным доступе. Там змешчаны інструкцыі яшчэ 1925—1927 гадоў. У Нацыянальным гістарычным архіве Беларусі яна ўжо запісана ў відэаформе ад тым, з чаго пачаў даследаванне свайго радаводу, з ролікам можна пазнаёміцца на сайце ўстаноў. Магчыма, сапраўды трэба падтрымаць гэты базавы рэчы, рабіць памяткі для людзей, якія толькі зацікавіліся краязнаўствам".

"К": "Для ўстаноў культуры, адкуль ёсць інстытуцы, што з'яўляюцца метадычнымі і арганізацыйнымі цэнтрамі па краязнаўстве. Грамадскае ж краязнаўства такой ролі ўжо не мае. Ші не варта вярнуцца да стварэння адмысловага аб'яднання?"

П. Т.: "Узаемадзеянне ў любым выпадку ёсць. Прыкладу толькі адзін прыклад. Нядаўна мы выдзілі кнігу ў вёску Гошк Салігорскага раёна, дзе былі знойдзены дакументы перыяду Вялікай Айчыннай вайны, датаваныя 1943 годам. Выявіла іх пошукавая група, якая дзейнічае на базе Салігорскага краязнаўчага музея. Перадладзеныя матэрыялы ўтрымліваюць унікальную інфармацыю аб дзейнасці партызан у гэтай мясцовасці: звесткі аб узаемаадносінах з насельніцтвам, перапіску камандзіраў, спісы тых, хто супрацоўнічаў з акупантаўнымі ўладамі, і інш. Зараз дакументы знаходзяцца на рэстаўрацыі, і даныя з іх пазней будуць выкарыстаны ў навукова-даследчы праект".

А. Б.: "На сённяшні дзень стварэнне нейкай краязнаўчай арганізацыі не актуальнае. Рух развіваецца без такога адміністрацыйнага цэнтра. А калі казаць пра метадычны і навуковы цэнтр, то Інстытут гісторыі гатовы падказваць, даваць парады краязнаўцам, што мы і робім, калі да нас звяртаюцца".

М. Г.: "Як у любой важнай справе, галоўнае — не перашкаджаць і дапамагаць развіццю. Важна, каб была магчымасць звярнуцца па кансультацыю, па метадычную падтрымку".

А. Б.: "Кажуць, таварыства дапамагала б выпускаць кнігі. Але ў арганізацыі ўсё адно можа выйсці так, што адных асоб будуць выдаваць, а іншых — не".

М. Г.: "Ты ж друкаваныя турыстычныя даведнікі не заўсёды карыстаюцца попыткам. Краязнаўцы часта вымушаны выдаваць кнігі за свае грошы невялікімі тыражамі. І гэта кругаварот. Калі б выдалі большым тыражом, кнігі каштавалі б танней, але і на гэта патрабаваныя сродкі.

Жаланне менавіта выпусціць кнігу часам пераважае над жаданнем проста прадставіць свае напраўкі. Газета ці часопіс могуць быць больш эфектыўнымі. У нашай газеце цябе працягваюць 500 ці 600 чалавек. Калі надрукуеш кнігу тыражом 30 экзэмпляраў — працягвае 30 чалавек і, можа быць, яшчэ дзясятка наведвальнікаў бібліятэкі".

"К": "У публікацыях музейшчыкаў, грамадскіх дзеячаў сустракаюцца меркаванні, што краязнаўцаў праць неабходна актыўна займацца вёскамі, якія знікаюць, вусной гісторыі, дакументацыі сучаснасці. Ці згодны вы з гэтым? На шую думку, якія найбольш актуальныя задачы стаць перад краязнаўцамі?"

А. Б.: "Краязнаўцу не гэта абмяжоўваць нейкімі рамкамі, бо ён не распаўноўвае тэму па гададзе. Нешта цябе чапляе, і ты сам выходзіш да яе. Мне яшчэ ў школьным узросце зацікавіў рабуроны бульбак, дзе некалі працаваў Янка Купала. Захапіў адзін факт, і я напісаў даследчую працоўную на гэтую тэму".

М. Г.: "Пагаджаюся з Аляксандрам. Краязнаўца — гэта той, хто любіць свой край, каму цікава вучыцца сваю мясцовасць. І гэтым не займаюцца па разнарады. Прыкладам, у Польшку быў Іван Дзінін, які пакінуў пасля сябе шмат набыткаў. Ён працаваў у тых часах, калі прафесійнай гісторыі паспелі выдаць літаральна пачынаць працы па мінуўшчыне горада. Трэба разумець, што 50 гадоў выцела з нашай гістарыяграфіі. З кніжца 1930-х да сарадзіны 1980-х многія тэмы проста не даследаваліся. Таму мы і гаворым пра краязнаўства, а не пра лакальную гісторыю.

На першым месцы, напэўна, сёння вусная гісторыя. Трэба запісваць успаміны людзей, якія могуць хутка павайці з жыцця. Вядома ім інфармацыю пазней можна і не аднавіць па іншых крыніцах. Варта запісваць успаміны сваіх родных, блізкіх. Сесці і распісваць, як яны вучыліся, чым займаліся. Гісторыя паўсядзёнасці, гісторыя сям'і — мае значэнне. У "Краязнаўчай газеце", напрыклад, ёсць рубрыка "Сямейная рэліквія". Праз адзін рэч раскрывацца гісторыя сям'і і часу. Уладзімір Гілеп навукаў гэст хат пра масленіцу і цукерніцу, што захаваліся ў яго. Ім падарыў башкам аўтарам ў 1935 годзе на вяселле. Калі пачалася вайна, бабця захапіла гэтыя рэчы, а пасля вызвалення дастала з зямлі. Пазней такі ж посуд даляваўся ўбачыць на выставе мастаўскага шкла ў Нацыянальным музее Мінска. І гэта тое, што нігуе тую асабістую, сямейную гісторыю з гісторыі краіны. Ты адчуваеш сябе звязаным лёсам са сваёй зямлёй".

Даніл ШЫКА

Трэба весела жыць і добра!

Чарговы раз Рэспубліканскі фестываль народнага гумару «Аўшюкі-2023» сабраў аматарыў жартаў і забаў.

Вось ужо амаль тры дзесяцігоддзі аграгарадок Маляя Аўшюкі ў Калінкавіцкім раёне трымае марку сталіцы народнага гумару і раз на два гады запрашае на дзіўны фест. Добра тут кожнаму: і таму, хто заўсёды на пазітыве, і таму, у каго настрой не вельмі. Аўшюкоўскія жарты — найлепшыя лекі. Нездарма ж мясцовыя кажуць: «Каб жыць добра і весела, трэба весела жыць і добра!»

Хто б ні трапіў на падазеў ў гэтым годзе, яго тут жа ўявівалі ў якасць небудзь дзейства. Зразумела, гумарыстычнае. Праўда, перш-наперш належала працы аўшюкоўскаму мытню. Пашпарт не праціў, а вось які-небудзь анекдот ці жарт успамінаў даводзілася. Сёлета ў «штанце» мытні нават з'явіўся доктар, які хуткамера мераў неверагодным тэрмометрам градус веселячых газей. А далей было так званое «швэнданне па падворках». Так-так, удзельні-

кі мерапрыемства рабілі сапраўднага гаспадарыя падворкі з імітаванымі калодзежамі, хлявямі, хатнімі жывёлінамі — на-маляванымі ці сплеценымі з лані — і, зразумела, з пачаткунамі. Сала, бульба, бліны, юшка, драпікі — алным словам, усё любімыя вясковыя прысмакі беларусаў. Ешце і атрымаваўце асалоду! Падумалі жартаўліва аўшюкоўцы і пра тых, хто баіцца ліній кілаграмаў. На сёлётным фестывалі адчыніла дзверы фірменная аўшюкоўская пластычная нехірургія. Бо-зья выганялі ў адзін момант: накідалі вялізны халат, і пашынт завяўся, як хуткая мясцовыя нехірургі вырашалі праблему.

Але так проста з падворкаў нікога не адпускалі. Маляя Аўшюкі — сталіца гумару, таму госці ўдзельнічалі ў актыўных іграх, падрыхтаваных гаспадарам. Напрыклад, укручвалі ляпачку па-аўшюкоўску. Як гэта? Чалавек сядуў з ляпачкай у вы-

цягнутых уверх руках, і яго круцілі на табурутцы. Калі добра пастарацца, дык яшчэ і дыплом сапраўднага аўшюкоўца атрымаць можна было. Дарэчы, мне выдалі.

Аўшюкоўцы — людзі не толькі вясёлыя, але і дэбразлівыя. Для тых, хто стаіўся халіць, працавала драудлет-таксі. «Садзіся, даязём з ветрыкам, куды трэба!» — запрашаў кіроўца.

Машыны сталі важным прыгожаннем адзінацатага фестывалю. Удаладнікі аўтамабіляў і матацыклаў прыехалі на фест, каб прыняць удзел у выставе драудлетаў. Галоўнае патрабаванне было простае — каб «што ні драудлет, то рырыт!».

Адным словам, забаў і жартаў, як заўсёды, ў Маляях Аўшюках — хоць абабудлі. Мясцовыя калінкі і каласы — менавіта так тут называюць дзячат і хлопцаў — штодзень жывуць з гумарам, а два святочныя дні памножылі яго ў колькі разоў.

XI Рэспубліканскі фестываль народнага гумару «Аўшюкі-2023» скончыўся. Нагадаць аб свяце жыхарам і гасцям аграгарадка будзе «Аўшюкоўская кветка» — адзінаццаты п'ялёсткамі — традыцыйна ў памяць пра падазеў ў вёсцы ўста-наўляюць новую архітэктурную форму.

Наталля СЯРГЕЕВА
Фота аўтара

Ансамбль народнай музыкі «Гудскі гармонік»

Кадры з Іўеўскай раённай бібліятэкі

Пад музыку сэрцаў

Спякота на дварэ ці залева, у рабятніку сферы культуры свае клопаты і раддзіці.

У Іўеўскай раённай бібліятэцы і яе філіялах у г. п. Юрашкі і аг. Суботнікі высадзіўся працоўны дэсант. 32 падлеткі рамантавалі і аднаўлялі кнігі і перыядыкі, дапамагалі рэстаўраваць і алічбоўваць рэзкі выданні, а таксама з задавальненнем афармлялі тэматычныя папки, рыхтавалі матэрыялы для выстаў і іншых бібліятэчных мерапрыемстваў. Як слухна заўважыла аўтар лісты, бібліятэкар аддзела маркетынгу і сацыяльна-турнай дзейнасці Ліма Мухарэка, можна па-рознаму выкарыстаць летнія канікулы. Гэтыя падлеткі зрабілі правільны выбар — наспелі і адпачыць, і паправаваць, атрымаўшы новы вопыт, практычныя веды і, канечне, першы заробак.

Народнаму ансамблю народнай музыкі «Гудскі гармонік» — 35! 35 гадоў творчасці, цікавых канцэртаў, захопленых волдукаў прыхільнікаў, анілававых зал. Любоў да песні, невывярчана энергія, пастаяннае імкненне да дасканаласці — вось што дапамагае удзельнікам калектыву жыць насычана, весілі актыўную канцэртную дзейнасць і радаваць глядачоў выступленямі, працягваючы традыцыі вакальна-інструментальнага мастацтва. Ансамбль адзначыў юбілей адмысловай праграмай. Пра гэта паведаміла металды Лідскага раёнага цэнтру культуры і народнай творчасці Алена Габіс.

На Навагрудчыне прайшоў X Абласны фестываль-конкурс бардаўскай песні памяці Уладзіміра Высоцкага «Музыка сэрцаў». Як пішуць супрацоўнікі Навагруд-

скага раённага цэнтру культуры і народнай творчасці, падазеў набыла вялікую папулярнасць і штогод прырастае новымі удзельнікамі і гасцямі з розных куткоў Беларусі. У рамках імпрэзы ладзіцца конкурсная праграма, тэматычныя інтэрактыўныя плянкі, фотавернісаж, выставы і дзіцячыя гульні на пляцоўцы, спева ля вогнішча. Добразчыльная творчая атмасфера, душэўныя словы, чароўная прырода — усё гэта назмнена стварае музыку... музыку, народжаную сэрцамі.

У аг. Курывавічы Мастоўскага раёна на выборкі нябеснай канцыляркі не звачаюць. Народнае гуляньне «Вясёлы вазок — чатыры колы» адбываецца ў любое надвор'е. Відавочна падазвы культарганізатар Курывавіцкага цэнтру волнага часу і культуры Ларыса Траян дзеліцца з удзельнікамі конкурсу бардаўскай песні памяці Уладзіміра Высоцкага «Музыка сэрцаў» транспарту з музыкай і песнямі

Вера НІКАЛАЕВА

Руслан ЧАРНЕЦКІ

акцёр тэатра і кіно, заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь

- 1981** - Руслан Іосіфавіч Чарнецкі нарадзіўся 1 ліпеня ў Мінску. Шло ў дзіцястве пакоу цікавага мастацтва і займацца творчасцю. У юнацтве спрабаваў сабе ў музыцы, танцы, гульніх КВЗ, наведаў тэатральную школу.
- 1995—2005** - Акцёр Нацыянальнага драматычнага тэатра імя М. Горькага. Атрымаў Грэн-прэ д'ор мінорнага фестывалю. Паралельна навукова адрэскаму майстарству на тэатральным факультэце Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў і наведваў спецыяльны курс Рыды Таліпава. Некаторы час сумішчым тэатр з музычнай акадэміяй і гітарным рок-гурту Pide.
- 2005** - За ролю ў драме «Казі» Вітал Дудзіна атрымаў прыз Кіеўскага міжнароднага кінафестывалю і дзіплом Міжнароднага кінафоруму «Залаты Шкель» за ролю ў менавіта «На ростанях» — праз VIII Рэспубліканскага фестывалю беларускіх фільмаў.

- 2007** - Да акадэміі прыкляў не адразу. Па парадках бачковага наступства на тэатры спецыяльнасць у ПТВ, пасля прайшоў тэатрыю спецыяльнасць у арэні і спрабаваў сабе ў розных прафесіях, працуючы то акадэмікам, то афіцэнтам, то танцарам у вяр'е.
- 2009** - У дадатак да тэатральнай распіскай і кінамастацкай кар'еры Дубоўга ў дзіцячынай службе Алены Звановавай «Вашыня» ў калым часе пачаў атрапываць і галоўныя ролі як у беларускіх, так і ў расійскіх серыялах.
- 2010—2011** - Заняў Акадэмію мастацтваў Атрымаў прыз Беларускага саюза тэатральнага дзеяч «Крышталевая кветка» за ролі і тэатральнае дэбюту і спектаклі «Дзень» і Гран-прэ тэатральнага фестывалю «Белая вежа» за яго ж.

- 2013** - Літас акцёр з'явіўся ў ападычнай ролі ў ваяеннай службе «Праверні» і ў галоўнай — у сцэнарнай драме аб скандынава «Вінілі». Перад тэатрам «Одзіна». Ён часта госць тэлевізійных праграм. У лютым 2023 года з'явіўся ў вышукі шоу «Мараў. Нічога асабіста!» з у кіраўніку ў прамеж Андрэй Малахоў «Тэсіні дзевяць дзён» для выступу дзітам са спявачкай Жанет.
- 2022** - За ролю ў серыяле «Таталь для Папялушкі» атрымаў прыз Беларускага саюза тэатральнага дзеяч «Крышталевая кветка» за ролі і тэатральнае дэбюту і спектаклі «Дзень» і Гран-прэ тэатральнага фестывалю «Белая вежа» за яго ж.
- 2023** - За ролю ў серыяле «Таталь для Папялушкі» атрымаў прыз Беларускага саюза тэатральнага дзеяч «Крышталевая кветка» за ролі і тэатральнае дэбюту і спектаклі «Дзень» і Гран-прэ тэатральнага фестывалю «Белая вежа» за яго ж.

- 2023** - За ролю ў серыяле «Таталь для Папялушкі» атрымаў прыз Беларускага саюза тэатральнага дзеяч «Крышталевая кветка» за ролі і тэатральнае дэбюту і спектаклі «Дзень» і Гран-прэ тэатральнага фестывалю «Белая вежа» за яго ж.
- 2022** - За ролю ў серыяле «Таталь для Папялушкі» атрымаў прыз Беларускага саюза тэатральнага дзеяч «Крышталевая кветка» за ролі і тэатральнае дэбюту і спектаклі «Дзень» і Гран-прэ тэатральнага фестывалю «Белая вежа» за яго ж.
- 2021** - За ролю ў серыяле «Таталь для Папялушкі» атрымаў прыз Беларускага саюза тэатральнага дзеяч «Крышталевая кветка» за ролі і тэатральнае дэбюту і спектаклі «Дзень» і Гран-прэ тэатральнага фестывалю «Белая вежа» за яго ж.

- 2023** - За ролю ў серыяле «Таталь для Папялушкі» атрымаў прыз Беларускага саюза тэатральнага дзеяч «Крышталевая кветка» за ролі і тэатральнае дэбюту і спектаклі «Дзень» і Гран-прэ тэатральнага фестывалю «Белая вежа» за яго ж.
- 2022** - За ролю ў серыяле «Таталь для Папялушкі» атрымаў прыз Беларускага саюза тэатральнага дзеяч «Крышталевая кветка» за ролі і тэатральнае дэбюту і спектаклі «Дзень» і Гран-прэ тэатральнага фестывалю «Белая вежа» за яго ж.
- 2021** - За ролю ў серыяле «Таталь для Папялушкі» атрымаў прыз Беларускага саюза тэатральнага дзеяч «Крышталевая кветка» за ролі і тэатральнае дэбюту і спектаклі «Дзень» і Гран-прэ тэатральнага фестывалю «Белая вежа» за яго ж.

- 2023** - За ролю ў серыяле «Таталь для Папялушкі» атрымаў прыз Беларускага саюза тэатральнага дзеяч «Крышталевая кветка» за ролі і тэатральнае дэбюту і спектаклі «Дзень» і Гран-прэ тэатральнага фестывалю «Белая вежа» за яго ж.
- 2022** - За ролю ў серыяле «Таталь для Папялушкі» атрымаў прыз Беларускага саюза тэатральнага дзеяч «Крышталевая кветка» за ролі і тэатральнае дэбюту і спектаклі «Дзень» і Гран-прэ тэатральнага фестывалю «Белая вежа» за яго ж.
- 2021** - За ролю ў серыяле «Таталь для Папялушкі» атрымаў прыз Беларускага саюза тэатральнага дзеяч «Крышталевая кветка» за ролі і тэатральнае дэбюту і спектаклі «Дзень» і Гран-прэ тэатральнага фестывалю «Белая вежа» за яго ж.

Рэжысёр Кірыл Халецкі традыцыйна разбіў талерку перад пачаткам здымак

Паміж сабой — “кіношнікі”

Чым парадзе новая беларуская камедыя?

На Нацыянальнай студыі “Беларусьфільм” прыступілі да працы над поўнаметражнай моладзевай камедыяй “Кіношнікі”. Карціна стане дэбютнай работай для рэжысёра Кірыла Халецкага. Ён заваяваў на здымачным пляцоўку, каб паназіраць, з кім запалам шчыруюць пачаткоўцы, і даведацца, якія дарогі адкрывае перад маладымі творцамі вялікае кіно.

Гісторыя, як кажа рэжысёр, амаль аўтабіяграфічная. Галоўны герой — малады спецыяліст, які трапіў на кінастудыю па размеркаванні. Яму трэба прайсці доўгі шлях рэжысёра-дэбютанта, каб зніць першы фільм.

— Прыкладна ў студзені мы пачалі пісаць пачатковую версію сцэнарыя. Стварэнне фільма, як бачыць, справа не хуткая: было шмат рэдактур і спрэчак на тэму гумару, бо гэта вельмі суб’ектыўны рэч. Але ў выніку прыйшлі да кампрамісу, і пасля 12 варыянтаў сцэнарыя ўся гісторыя апынулася на кінастудыі, — кажа Кірыл Халецкі. — Мне здаецца, што гэта надае асобнага шарму гісторыі, таму што яна стала больш кіношнай. У фільме будзе шмат жыццёвага: мы пакажам, якія рэальныя фазы праходзіць рэжысёр-дэбютант, каб стварыць карціну. З праблемамі героя сутыкнецца паўтанна — ад “што здымаць” і “як сабраць каманду” да “як уаасобіць гэта”. Ключавая задума стужкі — паглядзець вядзючую ролю людзей, якія атываюць кожнага. Азін рэжысёру ў попі не вайн, бо азін робіць не адзін чалавек, яго робіць каманда.

КАМЕДЫЯ — СКЛАДАНЫ ЖАНР?

— Адным з галоўных момантаў пры напісанні сцэнарыя было паказаць жыццё кінематографістаў такім, якое яно ёсць, з усімі жартамі і праблемнымі сітуацыямі. Мы ў цікавай форме зробім акцэнт і на такіх актуальных сёння тэмах, як, напрыклад, штучны інтэлект і барацьба паміж класічнай універсітэцкай адукацыяй і навучаннем на анлайн-курсах.

— Фільм “унутры фільма”, над якім працуе галоўны герой, аўтары абіяюаюць паказаць у фінале карціны. Сама ж гісторыя не пра канчатковы вынік, а пра шчырысці, але там не менш займаліся шлях ператварэння персанажа з уаучарыняга выпускніка ў рэжысёра.

— Гэта хутчэй не ўскладняе працэс, а ўносіць папараці. Нейкі вопыт, які і набыў на здымках кароткаметражных стужак, шпёр дапамагае. Але чым даўжэй дзёньці тут “варыцца”, тым больш я пачынаю ўсведамляць, з чым выпадае сутыкацца. Да напісання сцэнарыя “Кіношнікі” на студыі я паспеў зніць прамаполік для Мінаблкінавідазпракмата і дакументальны кароткаметражны фільм “Мы ролам з кіно” да 60-годдзя Беларускага саюза кінематографістаў. Прэм’ера карціны аблялася летась на “Лістапад”.

— Я сутыкнуўся з тым, што 12-гадзінны здымачны дзень прымушае забывацца пра ўсё. Для цябе пачынаюць існаваць толькі канкрэтыя задачы. Здымачны перыяд, вядома, такі час, калі ты трохі выпадаеш з жыцця і займаешся толькі кіно. Нават у выхадныя я не магу адпачыць: думаю, ці ўсё зрабіў правільна, як гэта потым маніраваць, можа, трэба нешта перазняць. Я ўвесь час разважаю пра кіно, але такая прафесія рэжысёра.

— Я трануў на кінастудыю адразу пасля заканчэння ўніверсітэта. У гэты момант была сфарміравана студыя моладзевага кіно, куды я размеркаваўся як рэжысёр. Напэўна, самае важнае, што трэба было адразу зразумець: аўтарскае кіно, якое ты робіш з сябрамі, і прафесійнае вытворчасць — розныя рэчы. Аўтарскае кіно — гэта некалькі чалавек, абмежаванаць блыжзтэ і праца за ідэю. А тут усё ж такі прычыняецца вельмі шмат шчаў і лю-

дзёнага жыцця. І для рэжысёра, які толькі ўступае ў вялікае кіно, звыкнуцца з новымі абставінамі — надлегкая работа.

— “Кіношнікі” — гучыць проста і ёміста, але важна зразумець, што так могуць называць адзін аднаго толькі кінематографісты. Збоку гэта гучыць кроўку крыўда, таму што мы ўсё ж такі дзеячы мастацтва. Але паміж сабой мы кіношнікі, — Кірыл Халецкі, рэжысёр.

ДОСВЕД І СВЕЖЫ ПОГЛЯД

— Што тычыцца каманды Халецкага, гэты праект ства прасторай для абмену досведам і новымі ідэямі, бо на пляцоўцы працуюць як маладыя, так і масцітыя кінематографісты. Пра папчэнкаў рэжысёр адклікаецца вельмі шчыльна і з павагай.

— Аператар Уладзімір Казіятка літаральна месці таму атрымаў чырвоны дыплом УДІКА. Гукарэжысёр Анастасія Панаенчыч — нядаўня выпускніца Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. Акрамя маладых, у нашай камандзе ёсць і вопытныя людзі. Асабліва хочацца адзначыць мастака-пастаноўчыка Ігара Хруцкага. Гэта даўляе не першая карціна, у якой ён задзейнічаны, таму адчуваецца прафесіяналізм. Мне вельмі падабаецца, што тут мы — маладыя і сталыя — шчыруем разам у гармоніі і папроху адзін у аднаго вучымся. Каманда кажа, што ўсё ідзе сваім парадкам: мы працуем у досыць добрым тэмпе, без нерваў. Бліжэй да канца здымак, якія прыпадць на жывінен, у нас заплаваныя самыя маштабныя сцены. Але, думаю, мы да іх акуратна прыйдзем.

— У рабоце з акцёрамі Кірыл вывучае сябе як прафесіянал, аднак, на словах выканаўцаў галоўных роляў, часта прыслухоўваецца і бярэ над увагу меркаванне саміх артыстаў, чым, безумоўна, заслугоўвае іх давер.

— Што датычыцца акцёрскіх задач, у нейкіх момантах я вельмі прынышчаны, — кажа рэжысёр. — Для мяне вельмі важнае панісе тыпаду, таму я сачу, каб акцёры “паірапілі” ў героя. Нават падчас касцяну я надаваў шмат увагі першаму алуванню. Калі ўжо па знешняй аразумела: гэта тое, што патрэбна, з верагоднасцю 90 % мы акцёра возьмем. З трыма галоўнымі героямі мы вызначыліся практычна адразу. Тут спрашавала вельмі важнае панісе для кіно — ансамбляж, калі ўсё глядзіцца адзін з адным гарманічна.

МУЗА ДЛЯ РЭЖЫСЁРА

— Выканаўца галоўнай ролі Станіслаў Пякарскі з Кірылам Халецкім знаёмы па яго паірарэдных студэнцкіх праектах. На здымкі “Кіношнікі” патрапіў пасля некалькіх этапавых проб. Акцёр не ўтойвае: ралі, што выконвае галоўную ролю, і спадзіцца, што стужка дасть штуршок камедыянаму кірунку на “Беларусьфільме”. Пра рэжысёра жартае, маўляў, “калі стану яго музай, буду здымацца ў кожным яго фільме”.

— Усё ў гэтым жыцці мы ўспрымаем праз прызму сябе: калі чытаем кнігі, то ўстаходзім у іх сябе, калі ўлюбляемся, то ў свае алуванні 3-за нейкага чалавек. І калі мы здымаем кіно, мы здымаем пра сябе. Гэты фільм — пра Кірыла, пра маладога рэжысёра, які хоча даказаць, што часогыні варты. І я іграю Кірыла. Але не капірую яго: як у акцёра ў яго мяне ёсць прыёмы, каб класічна вобраз галоўнага героя. Тым больш што ў май кар’еры вопыт рэжысёра

“Усё ў гэтым жыцці мы ўспрымаем праз прызму сябе: калі чытаем кнігі, то знаходзім у іх сябе, калі ўлюбляемся, то ў свае алуванні 3-за нейкага чалавек. І калі мы здымаем кіно, мы здымаем пра сябе”, — Станіслаў Пякарскі.

“Уразіла, што гэта апавед пра наша закардавае жыццё. Усе бачыць толькі гатовы матэрыял, і ніхто не ведае, як усё складана. Бо гэта вялікая праца, і не аднаго рэжысёра, а сотні людзей”, — Уладзіслава Саладава.

маецца, хай гэта і былі студэнцкія кароткія метры.

— Майго героя завуць Мікалай. Да яго я палобны хіба што вонкава, па характары ж персанаж — практычна поўная мя супрацьлегласць: сабраны, вельмі таленавіты. Можна сказаць, непрызнаны гений. Ён у добрым сэнсе апантаным думкай стварыць свой фільм. Але ў той жа час герой не хоча здымаць абы-што, для яго важна зрабіць добрае кіно, сапраўднае ў яго разуменні. Сам герой — гэта пшчотны асоба. Як і ўсе таленавітыя людзі, ён баіцца больш непрыятным, незаруметным. Але калі Мікалай трапіў на здымачную пляцоўку і апынаецца ў сваёй стыхіі, адразу ператвараецца ў “кіношную машыну”.

— Выканаўца галоўнай ролі прыўзнямае заслону таімыніці: рамантычны ў фільме таксама знойдзецца месца, бо ні адна камедыя не абходзіцца без добрай гісторыі кахання. “Кіношнікі” не стануць выключэннем.

БУДУЧЫНЯ КАРЦІНЫ — БУДУЧЫНЯ РЭЖЫСЁРА

— Для Уладзіслава Саладава, які іграе светлавіка Жоно, гэты праект не першы на “Беларусьфільме”. Акцёр паспеў паправаць з дасведчанымі рэжысёрамі. Сярод апошніх стужак, знятых на кінастудыі з удзелам артыста, — поўнаметражная карціна Івана Паўлава “Паіношнікі”. Уладзіслаў заікаваўся “Кіношнікі”, калі даведаўся, што гэта дэбютны праект маладога рэжысёра.

— Падукаваў тое, што гэта дэбют і што, адпаведна, у маладога рэжысёра маладая каманда. Таму, калі наступіла прапанова, я не задумваўся заідаўся на ролю. Мяне прыцягнула новае бачанне, планы, карцінка. Павіна атрымацца “смачна”.

— Адной з ключавых падстаў для рашэння акцёра быў і сцэнарый гісторыя, якую раней не паказвалі на экранан.

— Уразіла, што гэта апавед пра наша закардавае жыццё, — кажа Уладзіслаў. — Не ўсе ведаюць, як ствараецца кіно і як усё пачынаецца: напісанне сцэнарыя, пошук тэхнікі і нейкіх творчых рашэнняў.

— Усе бачыць толькі гатовы матэрыял, і ніхто не ведае, як усё складана. Бо гэта вялікая праца, і не аднаго рэжысёра, а сотні людзей.

— За час акцёрства ва Уладзіслава склаўся ўражанне ад работы з рэжысёрамі і артыстамі. Аб атмасферы на праекце “Кіношнікі” творца адклікаецца з захапленнем:

— Рэжысёр — гэта галоўны чалавек на пляцоўцы, да яго, безумоўна, прыслухоўваемся. Але нізкі пацхон Кірыла за тое, што і ён дамаў прыслухоўваецца ў некаторых момантах, дае прастору нашым дзеянням. Як рэжысёр ён вельмі тактоўны. Кірыл кажа правільныя рэчы, вядзючую увагу надае дэталю. Не заўсёды рэжысёр так працуючы. Да таго ж акцёрскі склад практычна аднаго ўрасту, таму лёгка ствараецца таа абстаноўка, якая і павіна быць на здымках, але якой не заўсёды хапае ў мэтраў. У іх усё строга, а тут свабодная атмасфера, тут дамагае праваць з задавальненнем.

— “Тры выбары ролі я арыентуюся на цікавы сцэнарый, каб не толькі гісторыя аддукалася, але і было над чым паправаваць. Таксама мае значэнне, якія выгады дае роля, таму што шчыра хочацца, каб кіно, у якім ты здымаецца, вывела кар’еру на новы ўзровень”, — Станіслаў Пякарскі, выканаўца галоўнай ролі.

— Вопыт працы на “Беларусьфільме” дазваляе Уладзіславу апаічы будучыню і карціны, і рэжысёра-дэбютанта.

— Колькі я ні здымаўся ў праектах “Беларусьфільма”, заўсёды атрымліваецца добрае кіно, што, як мне здаецца, павіна паказвацца не толькі ў нашай краіне. Студыя з кожным годам набірае абароты, ствараецца ісіці ў нагу з часам. Думаю, што і аўтары “Кіношнікі” не спыняцца на тым, каб пусціць стужку толькі ў кінаатэатр, таму што гэта добрая фестывальная карціна. Я ўпэўнены, што і ў праекта, і ў Кірыла вялікая будучыня, якая не абмежываецца “Беларусьфільмам”.

ДА СУСТРЭЧЫ З ГЛЕДАЧОМ

— Здымкі стартвалі ў ліпені, аднак першыя кадры былі зробленыя яшчэ ў канцы чэрвеня ў Маскве, дзе каманда Кірыла паірававала некалькі сцен з зорным госцем кіно — Юрыем Станявым. Які эпізод трапіў у канчатковую версію карціны, рэжысёр пакуле паікаіе таімыніці, але дзельціа планами выхадзі фільма на вялікія экраны.

— Пакуль што складана прадаказаць канкрэтыныя даты, але мы арыентуемся на студзень — люты 2024-га. Будзе выдатна, калі ў 100-годдзе айчынінага кіно адкрыць стужка “Кіношнікі” — свежыя моладзева карціна, якія парадзе ў беларускага, і расійскага гледача. Тое, што праца дапаможа ў рэкламнай кампаніі. Таксама ў далейшым мы плануем патрапіць на фестывалі, конкурсы. Спадзіўся, і ў гэтым сэнсе наш фільм павандруе.

Юрыяна ГАБЕЦА
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Рэжысёр Кірыл Халецкі з акцёрам Юрыем Станявым

Тут варта даць, што адначасова з выкладаннем малонка Бахматовіч летам 1827 года ўзяўся за роспіс інтэр’ераў гатычнай капліцы, размешчанай у палацы. Выявы ўзброеных рыцараў ахоўвалі пакой ля дзвярэй, а алтар быў скапіраваны з алтара караля Казіміра Вялікага. Ад платы за гэтую працу мастак адмовіўся.

З цягам часу з настаўніка і добраўзніка сям’і аўтар перавярнуўся ў “нашага Бахматовіча”, “нашага Бахмета”. Ён меў свой пакой у палацы ў Дабраўлянах або, калі Гонтэры выраўляліся ў Вільню, у арандаваным доме. Бахматовіч таварышчы Гонтэрам на выездах, дапамагаў вырашаць хатнія праблемы. Але пры гэтым не забываў і сваё пакліканне — літаграфію.

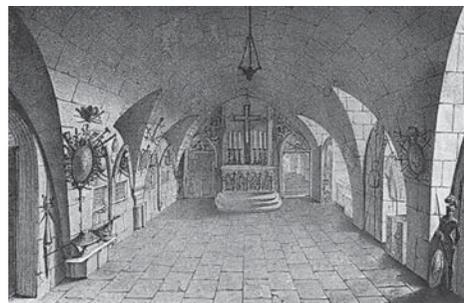
У ПОШУКАХ КАМЕНЮ

У 1796 годзе нямецкі акцёр Алаіз Зенефельдэр выпадкова адкрыў спосаб друку пры дапамозе каменю (літаграфію). Менавіта дзякуючы кнізе вынаходніка “Дакладнае кіраўніцтва друкавання на камені” (1818) тэхніка атрымала шырокае распаўсюджанне ў свеце. Але для працы не падыходзіў “першы лепшы” каваляк пароды, падняты на вуліцы. Патрэбны быў вапняк. І Бахматовіч яго знайшоў, прычым па суседстве, у Настанішках (на захад ад Дабраўлянаў). Цяпер, маючы пад рукой радовішча, Казімір Бахматовіч узяўся за літаграфію “усрэд”.

У 1835-м ён выпусціў альбом “Успаміні аб Дабраўлянах” з аўтарскімі малюнкамі, у якіх трапілі выявы гаспадароў і жыхароў мястэчка, краўдзілі і архітэктурныя адметнасці — палац і каплічка (захаваўся; ёй не так даўно надзелены статус гісторыка-культурнай каштоўнасці). За гэтым альбамом выйшлі яшчэ тры — “Арласіяда” (1836 год, з малюнкамі знакамітага мастака Аляксандра Арлоўскага), “Малюнк Яна Рустэма” (1837) і “Успаміны пра Вільню. Тыпы і характары” (1837, аўтарскія малюнк). Акрамя таго, Бахматовіч зрабіў партрэт занага генерала Юзафа Дварніцкага, удзельніка войнаў 1812 і 1831 гадоў. І хто ведае, што ён яшчэ мог стварыць таленавіта мастак, калі б не хвароба.

У беларускіх музеях літаграфіі нашага земляка няма (іронія лёсу), хоць яны і не надта дорага каштуюць на замежных аўкцыёнах...

Зміцер ЮРКЕВІЧ

АПОШНІ ГОД

У 1836-м Бахматовіч аказаў Гонтэрам апошняю паслугу пры аднаўленні пакою палаца. Зімой 1836—1837 гадоў аўтар не выправіўся з дваранамі ў Вільню, вярнуўшыся ў вільейскае эльдарада. А калі вясной прыехаў адтуль, то “быў гэта толькі цень Бахмета”, як занатавала Пузына. Выявілася, што за два гады перад тым Казімір сур’ёзна захварэў на запаленне лёгкіх. Здароўем графіка заняўся князь Геранім Любецкі, “фанатычна адданы сістэме Лероя”. Лекі аказаліся занадта моцнымі і загубілі Бахматовічу лёгкіх.

Вярнуўшыся ў Дабраўляны, мастак жыў у сваім каючыку, нікуды не выбіраючыся: ні на шашыры, ні на паяванне. Не мог размаўляць, таму толькі пісаў, калі што-небудзь патрабавалася. Хваробу (сухоты) і немунчае пераносіў са спакоем. Але не было спакою ў душах Гонтэраў. Уся сям’я і жалем назірала, як згасае чалавек, якога яны палюбілі ўсім сэрцам і якому не маглі ўжо нічым дапамагчы.

9 верасня (28 жніўня) 1837-га Казімір Бахматовіч сканаў. У метрычны запісы, што ён меў 28 гадоў (альсоўл і пазнейшыя памылкі ў датах нараджэння і смерці), Мастак аддаў зямлі ў той самы дзень на могілках у Свіры. У тастамента Бахматовіч прасіў не хаваш яго ў фрыку, а толькі ў старой вопратцы, грошы за літаграфію — пакінуць яго сястры. Напрыканцы развітаўся з Гонтэрамі, “як сын і брат”. “Доўга, яшчэ вельмі доўга сіскала сэрца, калі я пражохла мама дзіррой таго каля, узко пустага і глухота, а ў сэрцы была яшчэ большая пустака”, — так апошні ўспаміні Габрыэль Пузыны пра Казіміра Бахматовіча.

А ШТО СКАЖАМ МЫ?

Сёння ў беларускіх музеях літаграфіі нашага земляка няма (іронія лёсу), хоць яны і не надта дорага каштуюць на замежных аўкцыёнах. Ці захаваўся магіла творцы, паспрабуйце высветліць. А пакуль што звяртаемся да мастакоў-сучаснікаў. Прапануем прывесці ў гонар Казіміра Бахматовіча пленэр у ваколіцках возера Свір, так шчыльна звязаных з аўтарам, і адначасова прысвяціць падзею рупліўцам беларускага мастацтва — Леаніду Дробна і Уладзіміру Рынкевічу, што вярталі і папулярызавалі імя графіка ў нашай краіне.

Шляхамі вечнага вандроўніка

Дзе шукаць сляды і спадчыну Язэпа Драздовіча?

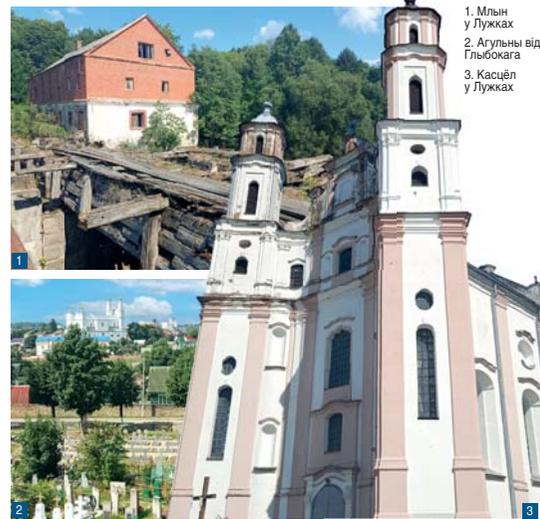
Прыцягваючы летні сезон падарожжаў, шпіер я вярнуўся на малую радзіму. Мае продкі па бацькавай лініі паходзяць з Глыбокага. І хаця тут даўно ўжо не жыў ніхто з нашых блізкіх сваякоў, а дарога з Мінска не самая блізкая, так ці інчай мы з татам і мамай намагаемся хая б раз на пару гадоў наведаць гэтыя ваколіцы. Завітаем на магілы прадзеда і прабабкі, прыбіраем іх, вяртаемся ў мястэчка, дзе нарадзіліся і выраслі нашы продкі, дзе адпачываюць бацька, прыязджаючы ў госці да сваіх дзеда і бабы. А заадно, выдома ж, знаёмімся з элементамі гісторыка-культурнай спадчыны, якіх тут безліч.

НЕ ЗДЫМАЦЬ, АЛЕ ЗАПОНІЦЬ

Па дарозе з Мінска да Глыбокага перш варта звярнуць увагу на царкву Усіх Святых у Бягомлі. Збудаваная ў 1866—1877 гадах у рэтраспектыўна-рускім стылі, яна з’яўляецца ўвасабленнем тыповага праекта выамага архітэктара Канстанціна Тона, паводле якога ўзведзены дзясяткі храмаў па ўсёй Беларусі. Але гэтая царква адметная трагічным лёсам і незвычайным выглядам: закрытая ў 1930-я, у пасляваенныя гады яна выкарыстоўвалася як спіртзавод і ў выніку паступова пачала разбурацца. Шпіер у кожнай з іх амаа паўночна-сцячнага задняга сцяна, у правай узнік вялікі пралом — але ў прытворы, які лаяшоў да нашых дзён шалкам, яшчэ асносна нядаўна праводзіліся набажэнствы. Гэта радкі і цікавы прыклад, калі захаваў і добраўпарадкавалі хая б тую частку помніка, якую рэальна было зберагчы ад далейшага руінавання.

Наступны прыпынак на нашым шляху — у вёсцы Порцілішча Докшыцкага раёна, якая славіцца Спаса-Праабражэнскай царквой. Узведзеная ў 1627 годзе як грэка-каталіцкая, яна лічыцца выдатным прыкладам драўлянага народнага дойдзіцтва і мае статус помніка рэспубліканскага значэння. Адметным прысвяціць падзею рупліўцам беларускага мастацтва — Леаніду Дробна і Уладзіміру Рынкевічу, што вярталі і папулярызавалі імя графіка ў нашай краіне.

Затое ў Свята-Раства-Багародзіцкай царкве ў Глыбока з гэтым праблем няма — сапраўды, вясіль абвестка: здымкі цягам службы не дэбрасаўляюцца, але ў астатні час можна спакойна фатаграфіваць, што і рабілі ў нас на вачах некалькі турыстаў з Масквы. Храм пастаўлены ў сярэдзіне XVII стагоддзя як касцёл каталіцкага ордэна кармелітаў, а ў 1735 годзе дэдуаваны вядомым архітэктарам Іаганам Глаубідам у стылі віленскага барока. На супрацьлеглым баку плошчы таксама варта аглядзець узведзены ў другой палове XVIII стагоддзя барочны касцёл Найсвяцейшай Тройцы, а непала-

1. Млын у Лужках
2. Агульня від Глыбокага
3. Касцёл у Лужках

Царква ў Порцілішчы

Царква ў Глыбокім

Касцёл у Задарожжы

Сінагога ў Лужках

і супрацоўнікі ўстановы спадзяюцца на магчымае пашырэнне экспазіцыі. Было б няблага, бо поплі на тое ёсць — на сярэдзіну дня мы сталі ўжо чацвёртай экскурсійнай групай, якая завітала сюды. Музей таксама прапануе экскурсіі па ваколіцах — у тым ліку ў мястэчка Лужкі, куды і мы завіталі.

ЦЯПЛО РУК ПРОДАКЎ

У Лужках увагу турыстаў найперш прыцягваюць Святая Архангела Міхаіла, збудаваны ў 1744—1756 гадах пры кляштары каталіцкага ордэна піяраў, адметны незвычайным “увугнутым” фасадом. Яго ўтвараюць павернутыя вуглы наперад вежы-званіцы. У 1921—1924 гадах прабачам тут быў паўт і публіцыст Язэп Германовіч, вядомы пад псеўданімам Вінцук Аляважы. Аб яўрайскай спадчыне мастэчка нагадвае сінагога, руіны якой захаваўся на высокім беразе ракі Мноты пры Млыннай вуліцы. Менавіта пры гэтым малітоўным доме навучаўся нараджаны ў Лужках у 1859 годзе Элнэзер Бен-Егула, які лічыцца адраджальнікам сучаснага іўрыта як пэўсядзённай мовы стасунак.

Далей па брукаванцы, што поўдна захаваўся, Млыннай вуліцы трапіаем на бераг Мноты, яшчэ да вадзянога стаяна, закладзенага яшчэ напрыканцы XVII стагоддзя, і малюнівай плаціны. Трохвяровыя цагляны будынак уражвае памерамі звонку, але яшчэ больш здзіўляе, што ўсёрадыне дагэтуль захаваўся рэшткі аўгонтычнага абсталявання, якое дзейнічала нават у 1970-я гады, не толькі выработчычы мукі, але і забеспячваючы гаралок электрычнасцю. Пакуль яшчэ не позна дабраўпарадкаваць гэты цікавы месца і зберагчы сляды мінулага — але ж час няёмлюмы.

Выпраўляючыся ў падарожжа, ніколі не ведаеш, што сустрэнеш на шляху і што гэтым разам запамінацца найбольш. Матчый музей, які носіць імя майстра. У экспазіцыі прадстаўлены як дываны і карціны, так і выраблены ім дываны і фігурны кіт. Акрамя таго, можна пабачыць выставы, прысьвечаныя історыі і традыцыям у побыту наваколя, а таксама асэнсаванню спадчыны Драздовіча сучаснымі творцамі. Музей месціцца ў колішнім палацы роду Шырынаў, збудаваным у канцы XVIII стагоддзя,

Антон РУДАК
Фота аўтара

Казімір Бахматовіч. Мастак без біяграфіі

Да 220-годдзя выдатнага беларускага майстра

Казімір Бахматовіч, аўтар шматлікіх мініячур пра жыццё сучаснікаў першай траціны XIX стагоддзя, у нацыянальным мастацтве трывала заняў ганаровае пазіцыю аднаго з піянераў літаграфіі. Мы працягваем знаёміць чытачоў з таямніцамі лёсу таленавітага творцы.

УРОКІ МІНУЛАГА

Беларускі мастацтвазнаўцаў савецкага перыяду сфармавалі, што Казімір Бахматовіч паходзіць з прыгонных сляян графа Алоіза Гонтэра. Насамрэч бацька аўтара належыў да чынавай шпіцы Вільейскага павета, а Бахматовічы ў ВКЛ вядомыя з 1520-х гадоў. Удалося выправіць дату і месца нараджэння мастака — 8 сакавіка (24 лютага па ст. ст.) 1803 года, Івонцавічы.

АДУКАЦЫЯ

Верагодна, спіраша Бахматовіч скончыў Краснасельскую парафіяльную школу, а за ёю — павую таварыства вучэльню ў Маладзечне. Яе будынак (былы кляштар транцітарыў) ашалеў, мае ахоўны статус і памятную дошку з імёнамі знакамітых вучняў. Але для турыстаў маціна неадсяжана: яна знаходзіцца на тэрыторыі станкабудавнічага заводу. У 1815 годзе пры імянівай была адкрыта мастацкая семінарыя (і), аб чым згадае ў публікацыях гісторык архітэктуры, мастацтвазнаўца Анагодзь Кулагі. Прыкладна ў 1823-м Казімір паступае ў Віленскі ўніверсітэт, дзе ўвосьні распачалося перасяленне Таварыства філаматаў, створанага ў 1817 годзе з ініцыятывы Адама Мішкевіча, Ануфрыя Петрашкевіча і Юзафа Яўжускага.

У БЫЛОЙ СТАЛІЦЫ

Пад кіраўніцтвам прафесара мастака Яна Рустэма (гл. “К” № 44—45, 2021) Казімір Бахма-

товіч дасягае выдатных поспехаў. Мастацтвазнаўца называюць яго сярод найтэйшых вучняў прафесара, а ў гэтым спісе Валенцін Ваньковіч, Канут Русецкі, Ян Дамель, Юзаф Аляшкевіч, Напалеон Орда, Ян Тасевіч і многія іншыя. Рафарматарства Рустэма заклочалася ў тым, што ён узяў за графікам Джозэфам Андэрсанам укараніў трохступенную школу малонка, толькі пасля скаанчэння якой трэба было выбраць спецыялізацыю — жывяпісе, гравюры ці скульптуру. Бахматовіч, як мы ўжо ведаем, заняўся гравюрай.

НАСТАЎНІК МАЛОНКА У ДАБРАЎЛЯНАХ

У 1827 годзе навучанне Казіміра Бахматовіча завяршылася. Прышоў час шукаць свой шлях. І дапамог творцу з гэтым, пэўна, Рустэм, добры сябар Гонтэра. Калі ў 1827-м былі настаўнік малонка ў дачок графа Гонтэра Тэтуся Бычкоўскі выехаў за мяжу, Рустэм, верагодна, параў Бахматовіча. Дачка двараніна і вучаніца Казіміра Габрыэля Пузына пісала ва ўспамінах: “Не згубілі на замяне. Бо трэба ведаць, што сярод вучняў Рустэма не было кепскага чалавек. Падлаваўся, што дабрата, шпіхтленісць, паслушлівасць, бескарсылісць пераходзілі з настаўніка на вучняў, і наш Бахматовіч хіба толькі тым грашыў, што шноты даўдэ да крайнасці: сіспінась да сарамлівасці, а бескарсылісць да раздражняльнасці”.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47, тэл.: 8 017 2427814, час працы: аўторак – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект "Па-за прасторай". Да 13 жніўня.
- Выставачны праект "Сімфонія вялікага космасу". Да 17 верасня.

УНП 192543414

БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- Пастаянная экспазіцыя.
- Інтэрактыўная праграма "Крылатыя абаронцы Радзімы" на пляцоўцы каля легендарнага самалёта "Лі-2". Папярэдні запіс. Кожную суботу і нядзелю да верасня.
- Запрашаем юных наведвальнікаў у прастору "Музей для дзяцей" – гэта ўпўлыная атмосфера партызанскага лесу ў спалучэнні з сучаснымі тэхналогіямі, добрымі і ўважлівымі музейнымі педагогамі. Тут праходзяць заняткі і лекцыі, майстар-класы і

інтэрактыўныя праграмы для хлопчыкаў і дзяўчынак і іх бацькоў. Прастора працуе з серады па нядзелю! У продаж паступілі сертыфікаты на наведванне музея з экскурсіяй і без яе. Ёсць аб'яўлены: "Сямейны", "Дзятчачы", "Для старшакласнікаў і дарослых". Падробязнасці на сайце wpmuseum.by.

УНП 100253472

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ ў МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава "Нацюрморт – прыгажосць у звычайным". Да 27 жніўня.
- Art-lectorium "Зразумелае мастацтва". Праводзіцца заўсёды.

Падробязнасці на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377771

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць, тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- Пастаянная экспазіцыя.
- Квэст "Таямніца двух куфраў". 5 жніўня ў 15.30.
- Часовая экспазіцыя "Насустрэч часу. Да 40-годдзя пачатку рэстаўрацыі Мірскага замка" (0+). Да 10 жніўня.
- Часовая экспазіцыя васковых фігур "Таямная вячэра" (0+). Да 31 жніўня.
- Выстава "ARMATUS. Ваенна-гістарычная рэканструкцыя даспехаў і зброі" (0+). Паўночны корпус. Да 31 жніўня.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі

тэатралізаваны для дзяцей і дарослых.

- Экскурсія для двух "Інтрыгі Купідона".
- Квэст-экскурсія для ўсёй сям'і "Легенды і паданні Мірскага замка".
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: "Святочная стравы для князя на старадаўнім раціцце", "Асабліваці жаначога касцюма XVIII ст.", "Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.", "Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў".

УНП 590201541

У нашым пазнавальна-адукацыйным Telegram-канале вы можаце даведацца больш цікавых фактаў пра беларускае мастацтва і мову, паўдзельнічаць у штодзённых апытаннях і прачытаць пра культурнае жыццё краіны. Далучайцеся!

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (экскурсійнае бюро)

- Пастаянная экспазіцыя.
- Экспазіцыя "Аляксей Лебав. Устаўляючы чалавека". Выставачны корпус, вул. К. Маркса, 24. Да 13 жніўня.
- Персанальная выстава жывальні Ганны Садоўскай "Шляхі творчасці". Да 14 жніўня.
- Выстава твораў мастакоў Беларусі – юбіляраў 2023 года "Плынь часу: жывальні, скульптура, дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва". Да 17 верасня.
- Выстава "Станіслаў Жукоўскі: пункт прыцягнення – сядзіба". Да 1 кастрычніка.
- Экскурсіі: "Самыя-самыя..." (6+), "Якога колеру зіма?" (6+), "Віды і жанры ў выяўленчым мастацтве" (6+), "Казкі Усходу" (10+), "Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+), "Партрэты даўняй мінулых пакаленняў..." (10+), "Пяць моў каханя" (16+), "Жаночы партрэт" (16+), "Мінск у Музеі" (16+). Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Мерапрыемства "Гранд-кірмаш «Кветкі палаца»". Фотазоны з жывых кветак, аўтарскія букеты, майстар-класы ад прафесійных фларыстаў, кірмаш кветак і аксесуараў. Білет (уваход у цэнтральны двор) – 6 руб. для дарослых, 4 руб. – для школьнікаў, студэнтаў, пенсіянераў, членаў шматдзетных сям'яў. 5 жніўня.
- Выстава "Летаціс праса: разладзім старонкі" з прыватнай калекцыі Барыса Васільева і Юліі Рэжэўскай. Малая выставачная зала. Да 12 лістапада.
- Выстава "Упершыню экспанат. 3 фонду Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка «Нясвіж»", прысвечаная 30-годдзю ўстанова і 800-годдзю горада Нясвіжа. Вялікая выставачная зала. Да 10 снежня.
- Праект "Ператворэння ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны". Экспазіцыяная зала першага пускавога комплексу.
- Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіалы нясвіжскага двара". У складзе пастаяннай экспазіцыі.

Адзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці (г. Нясвіж, вул. Гейсіка, 1)

- Часовая выстава мастака Генадзя Чыстага "Кошкі летніх падарункаў". Да 7 жніўня.
- Пастаянная экспазіцыя "Тараскоўскае самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX стст."
- "Нясвіж у міхванены час. Людзі і падзеі".
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стст. "Культура часу". З фонду музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: "Безаблічны артэфакт", "Карта сямі каралеўстваў", "Музейны дэтэктыў", "Музейнае расследаванне".
- Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у княгіні", "Дзень нараджэння ў Ратушы" (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сюжэтна-ролевая развівальная праграма "Школа шпіёнаў" (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства "Музейка аб музеі" (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма "Выкрутасы" (група да 25 чалавек).
- Архітэктурны помнік "Слуцкая брама" (г. Нясвіж, вул. Слуцкая).
- Часовая экспазіцыя "Нясвіж – скрыжаванне трох хрысціянскіх рэлігій. Храмавае дойлідства". Да 30 верасня.

Падробязнасці на сайце niasviž.by.

УНП 600207920

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў В. РАЎБІЧЫ

спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён, тэл.: 8 017 5074468

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава "Народнае мастацтва Беларусі XX–XXI стст.". Да 9 верасня.
- Праграма "Каляды ў музеі". Праводзіцца заўсёды.

Працягласць – 2–2,5 гадзіны. Папярэдні запіс абавязковы.

УНП 100377771

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВИЧА. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выставачны праект "Вобраз Радзімы ў творах беларускіх мастакоў XIX–XXI стст.". Да 7 жніўня.
- Экскурсія "Шлях мастака Валенція Ваньковіча". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсія "Сядзібы партрэт". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсія "Інтэр'ер шляхецкай сядзібы". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Спектакль тэатра ценяў "Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апаўданах. Белая сарока". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377771

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: 8 017 3970163, 8 025 6677819.

УНП 192543414

ПРАГРАМА МУЗЫЧНЫХ ВЕЧАРОЎ НА БЕРАЗЕ СВІСЛАЧЫ

Пачатак паказу – 17:00

ЛІПЕНЬ

29 «Напоўнім музыкай сэрцы»

ЖНІВЕНЬ

5 «Музыка з Купалаўскім»

12 «Музычны вечар для душы»

19 «Кіно і музыка»

26 «Шэдэўры сусветнай музыкі»

ВЕРАСЕНЬ

2 «Напоўнім музыкай сэрцы»

0+ жылы гук

УВАХОД ВОЛЬНЫ **ET** **КУЛЬТУРА** **MH** **В** **БЮРО ЛЮДЗІ**

Вы карыстаецеся стыкерамі ў анлайн-ліставанні і хочаце папоўніць сваю калекцыю? Прапануем стыкерпак ад "Культуры" на роднай мове! Выказаць эмоцыі вам дапамогуць класікі беларускай літаратуры. Выбірайце самую транную цыгату — і здзіўляйце суразмоўцаў у Telegram!

Што вы ведаеце пра Гульні краін СНД?

Праверце, наколькі арыентуецеся ў гэтым спартыўным свяце, з "К". Штодня з 4 па 11 жніўня ў нашым Telegram-канале вас чакаюць займальныя пытанні пра спаборніцтвы. Пераходзьце па QR-кодзе і сачыце за адной з самых яркіх падзей лета разам з намі!

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) выдаецца на беларускай мове.

Заснавальца — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.

Рэгістрацыйна пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавечкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Рэдакцыя газеты "Культура":
Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНОВСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў — Віктар ГАУРЫШ, Яўген РАГІН.

Аглядальнікі рэдакцыі: Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ганна САКАЛОВА, Ілья СВІРЫН, Юрыя ЧАРНЯКЕВІЧ, Данііл ШЭЙКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ.

Настасся ЮРКЕВІЧ.
Рэдактар літаратуры — Мацвей ЗАМІЦАУ.

Рэдактары мастацкай — Марына ПЯРКОЎСКАЯ, Мікалай КАСЦЮКОУ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефоны: 8 017 2860797, 8 017 3345723. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бюжэталгарыя: 8 017 3345735. Рэкламы адрас: 8 017 2860797.

Падпісныя індэксы: 63875, 638752, 63879. Ільготныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %). Камплект (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кош — па дамоўленасці.

* — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнасю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтарскія рукапісы не рэдакцыяна і не вяртаюцца. Меркаванне аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друку 03.08.2023 у 16.00. Замова № 1833. Наклад 3099.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва «Беларускі Дом друку»". 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

© "Культура", 2023.